

Nader onderzoek vleermuizen Hatfieldpark Zierikzee

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Beesdseweg 3-18
4104 AW Culemborg
T 0345 753 275
E info@bureau-viridis.nl

W www.bureau-viridis.nl
KvK 110 557 87
Btw nr NL 8212 39 119 B01
IBAN NL46 TRIO 0198 4486 00

Tekst: E. (Ewoud) van der Ploeg
Veldonderzoek: R. (Richard) Notenboom, P. (Pieter) van Dam,
D. (Diede) Melsen, J. Joost) den Houdijker
Foto's: E. (Ewoud) van der Ploeg
Foto voorblad: Pontes Pieter Zeeman

Projectnummer: 2017-118
Wijze van citeren: Van der Ploeg, E. 2018. Nader onderzoek
vleermuizen, Hatfieldpark Zierikzee. Ecologisch
Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-
2017-118.

In opdracht van: Gemeente Schouwen-Duiveland
Contactpersoon: dhr. T. van Aalst

Status: Definitief, 30 augustus 2018
Ondertekening: Th. (Theo) de Jong

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal (Basis Registratie Topografie Kadaster 2017, tenzij anders wordt vermeld) inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

E. (Ewoud) van der Ploeg

Nader onderzoek vleermuizen Hatfieldpark Zierikzee

In opdracht van: Gemeente Schouwen-Duiveland

Inhoud

Samenvatting	1	5.2 Overige soortgroepen	12
1 Inleiding	2	6 Conclusie en advies	14
1.1 Aanleiding en context	2	6.1 Beantwoording onderzoeksvragen	14
1.2 Onderzoeksvragen	2	6.2 Mitigerende maatregelen	14
1.3 Leeswijzer	2	6.2.1 Algemene maatregelen	14
2 Plangebied en werkzaamheden	3	6.2.2 Voorkomen van verstoren en doden	15
2.1 Beschrijving van het plangebied	3	6.2.3 Alternatieve verblijfplaatsen	15
2.2 Beschrijving van de werkzaamheden	3	6.3 Conclusie	16
3 Wettelijk kader en beschermde soorten	6	7 Ontheffingsaanvraag	17
3.1 Wettelijk kader	6	7.1 Ontheffingsaanvraag	17
3.2 Wet natuurbescherming	6	7.2 Alternatievenafweging	17
3.2.1 Soortbescherming	6	7.2.1 Alternatieve locatie	17
3.2.2 Zorgplicht	7	7.2.2 Alternatieve planning	17
3.2.3 Vogellijst	7	7.2.3 Alternatieve wijze van uitvoering	17
3.3 Ontheffing, vergunning of vrijstelling	8	7.3 Wettelijk belang	17
4 Onderzoeksmethode	9	8 Bronnen	19
4.1 Veldonderzoek	9	8.1 Literatuur	19
4.1.1 Vleermuizen	9	8.2 Websites	19
4.2 Analyse	11	Bijlage A. Overzicht algemene vrijstellingen	20
5 Resultaten en effectbeoordeling	12	Bijlage B. Ter zake kundige	21
5.1 Vleermuizen	12		

Samenvatting

Gemeente Schouwen-Duiveland is voornemens om het Hatfieldpark – Pontes Pieter Zeeman / Campus Cultura te herontwikkelen. Er wordt een nieuw multifunctioneel gebouw gerealiseerd dat huisvesting biedt aan een aantal scholen en diverse andere maatschappelijke voorzieningen. De oude bebouwing zal na realisatie van het nieuwe complex gesloopt worden. Sloop en nieuwbouw van gebouwen kan negatieve effecten veroorzaken op ter plaatse voorkomende beschermde soorten. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

Uit een eerder uitgevoerde quickscan Wet natuurbescherming is naar voren gekomen dat het voorkomen van vleermuizen in de bebouwing niet is uit te sluiten (Van der Ploeg, 2017). Nader onderzoek naar deze soortgroep is noodzakelijk om hierin meer inzicht te krijgen.

In het plangebied is gedurende het onderzoek één zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Hierin verbleef één exemplaar. Andere verblijfplaatsen zijn in het gebied niet aangetroffen.

Door de sloop van de huidige bebouwing in het plangebied gaat de huidige zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren. Om deze effecten zoveel als mogelijk te beperken, dienen mitigerende maatregelen te worden genomen.

Overzicht van aanwezige soorten, functie, bescherming, overtreding, mitigatie en ontheffing Wet natuurbescherming

Soort	Functie	Bescherming	Overtreding	Mitigatie	Ontheffing
Gewone vleermuis	dwerg-Zomerverblijfplaats	3.5	Artikel 3.5, lid 4	Ja	Ja

Omdat negatieve effecten, ondanks het nemen van mitigerende maatregelen niet in alle gevallen geheel te voorkomen zijn door de aard van de werkzaamheden, is het aanvragen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk, in combinatie met uitvoering van mitigerende maatregelen in de vorm van het aanbieden van tenminste vier alternatieve verblijfplaatsen in de nieuwbouw. De huidige bebouwing mag pas worden gesloopt wanneer de alternatieven in de nieuwbouw voor vleermuizen beschikbaar zijn gekomen.

De nieuwbouw zal geen negatieve effecten hebben op de aanwezige zomerverblijfplaats. De nieuwbouw mag derhalve worden uitgevoerd voordat ontheffing voor de sloop van de huidige bebouwing is verleend.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en context

Gemeente Schouwen-Duiveland is voornemens om het Hatfieldpark – Pontes Pieter Zeeman / Campus Cultura te herontwikkelen. Er wordt een nieuw multifunctioneel gebouw gerealiseerd dat huisvesting biedt aan een aantal scholen en diverse andere maatschappelijke voorzieningen. De oude bebouwing zal na realisatie van het nieuwe complex gesloopt worden. Sloop en nieuwbouw van gebouwen kan negatieve effecten veroorzaken op ter plaatse voorkomende beschermde soorten¹. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

Uit een eerder uitgevoerde quickscan Wet natuurbescherming is naar voren gekomen dat het voorkomen van vleermuizen in de bebouwing niet is uit te sluiten (Van der Ploeg, 2017). Nader onderzoek naar deze soortgroep is noodzakelijk om hierin meer inzicht te krijgen.

In dit kader heeft de gemeente Schouwen-Duiveland aan Ecologisch Adviesbureau Viridis opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van vleermuizen middels aanvullend onderzoek

1.2 Onderzoeksvragen

Om goed voorbereid te zijn op een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag van de Wet natuurbescherming geeft een Natuurtoets Soortbescherming antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn in het plangebied verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig?

- Ondervinden aanwezige vleermuizen negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?
- Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op vleermuizen te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?
- Is het noodzakelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen?

Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden om de geplande ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren.

1.3 Leeswijzer

In de rapportage worden bovenstaande onderzoeksvragen beantwoord. In hoofdstuk 2 zijn het plangebied en de werkzaamheden beschreven. In hoofdstuk 3 is het wettelijke kader met betrekking tot beschermde soorten in Nederland kort benoemd. In hoofdstuk 4 is de onderzoeksmethode beschreven en vervolgens zijn in hoofdstuk 5 de onderzoeksresultaten gepresenteerd (inclusief effectbeoordeling). De conclusie en het advies zijn in hoofdstuk 6 beschreven. In hoofdstuk 7 wordt het wettelijk belang en alternatievenafweging beschreven. Tot slot is een overzicht van de geraadpleegde literatuur in hoofdstuk 8 opgenomen.

¹ Beschermde soorten: alle onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten in de provincie Zeeland.

2 Plangebied en werkzaamheden

2.1 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied is gelegen in het noordwesten van Zierikzee, ingesloten tussen de Grevelingenstraat, Haringvlietstraat en de Laan van Sint Hilaire. Het terrein is deels bebouwd en bestaat voor het overige deel uit gazons en een parkeerplaats.

De graslanden zijn zeer monotoon van aard en zijn in gebruik als gazon of als sportveld. Binnen de graslanden zijn enkele algemene kruiden tot ontwikkeling gekomen, zoals paardenbloem, madeliefje en grote weegbree. De diversiteit in de vegetatie is echter zeer beperkt. De slootoever aan de uiterste westzijde van het plangebied is iets rijker begroeid, met onder andere zeeaster. De watergang zelf bevat een beperkte hoeveelheid watervegetatie. De graslanden worden deels geflankeerd door houtwallen en bosschages.

De bebouwing bestaat uit een scholencomplex en een bibliotheek, alsmede een gymzaal en een gebouw van onder meer een tafeltennisvereniging. Het gebouw is hooguit twee verdiepingen hoog en is grotendeels opgetrokken uit baksteen en betonconstructies. De bovenranden van de gevels zijn afgewerkt met beton-

constructies of metalen aftimmering, soms afgewerkt met loodslabben. Slechts sporadisch zijn open stootvoegen aanwezig, die zich steeds op hooguit 2,5-3 meter hoogte bevinden. Het gebouw is over het algemeen zeer strak afgedicht en bevat op slechts enkele plaatsen kleine openingen zoals kieren achter betimmeringen en ruimten achter bijvoorbeeld raamkozijnen.

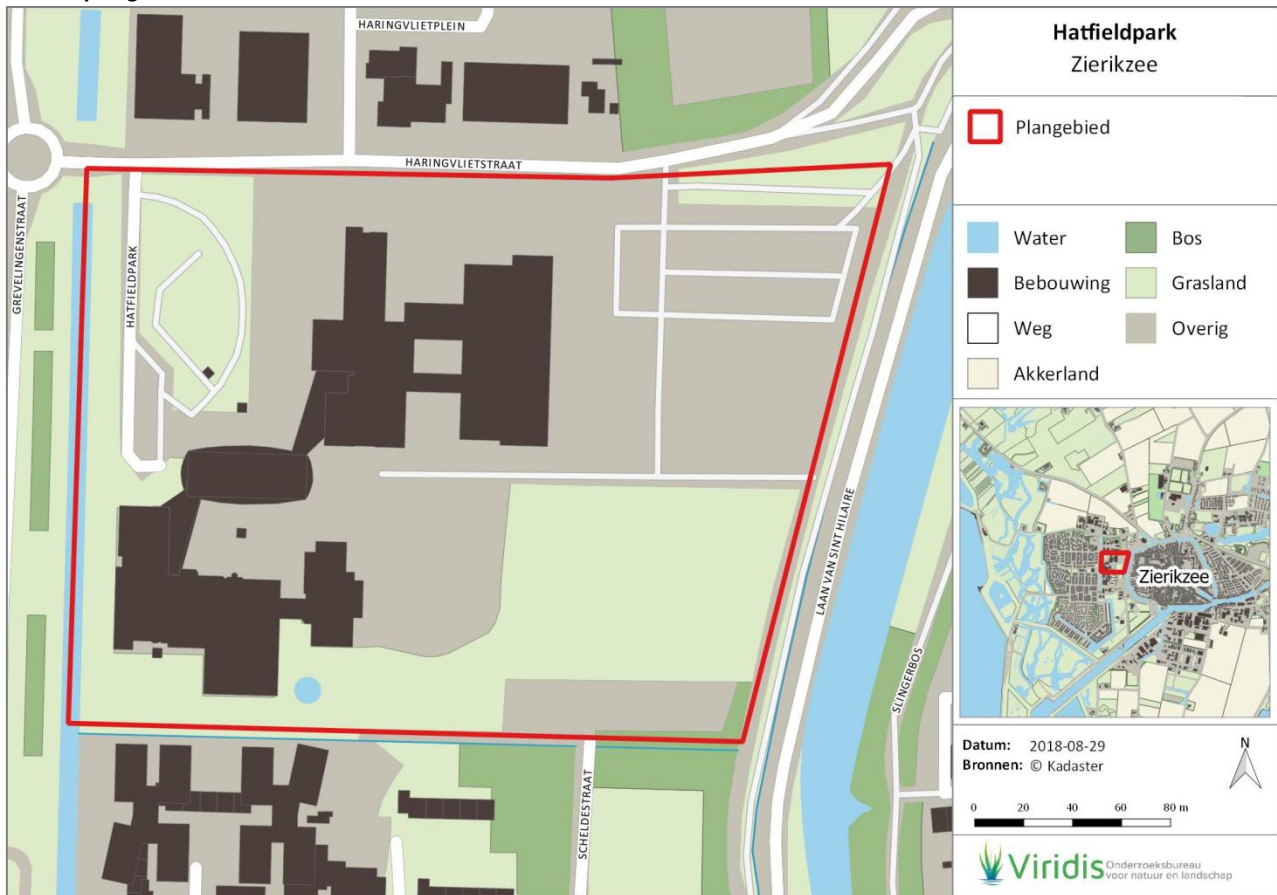
In Figuur 2.1 en Afbeelding 2.1 t/m 2.6 is een impressie van het plangebied en de directe omgeving te zien.

2.2 Beschrijving van de werkzaamheden

In het plangebied zal in de open delen in de eerste plaats nieuwbouw worden gerealiseerd, waarin verschillende scholen en diverse maatschappelijke voorzieningen worden gevestigd. Vervolgens zal een groot deel van de huidige bebouwing in het plangebied worden gesloopt, met uitzondering van de bibliotheek die in het gebouw is gevestigd.

Figuur 2.1 Ligging van het plangebied. het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden rond de bebouwing in de westelijke helft van het plangebied.

Afbeelding 2.1

Afbeelding 2.2

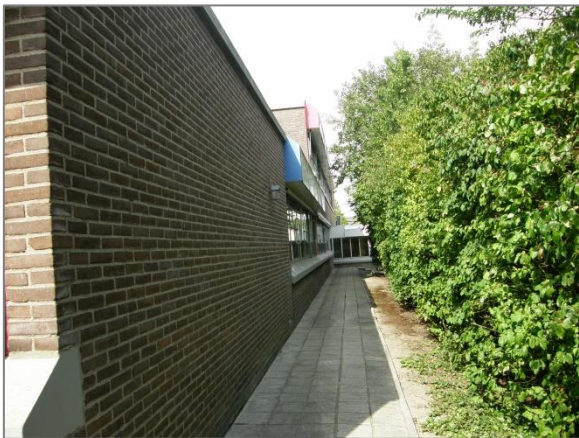

Afbeelding 2.3

Afbeelding 2.5

Afbeelding 2.4

Afbeelding 2.6

3 Wettelijk kader en beschermde soorten

3.1 Wettelijk kader

De natuurwetgeving voor Nederland is per 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming heeft als doel bescherming, herstel en ontwikkeling van natuur zonder stijging van lasten voor bedrijven en burgers. Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de Provincies. Deze decentralisatie houdt in dat de provincies nu o.a. verantwoordelijk zijn voor het toetsen van ontheffingsaanvragen. RVO blijft wel het bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffing of vrijstellingen voor activiteiten en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk.

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken.

3.2 Wet natuurbescherming

Binnen de wet zijn de beschermingsregimes voor Natura 2000-gebieden, soortbescherming en houtopstanden opgenomen als afzonderlijke hoofdstukken, waardoor de wet via duidelijke en eenvoudige regels voorziet in een heldere implementatie van de Europese natuurbeschermingsrichtlijnen. De Wet natuurbescherming kent drie beschermingscategorieën onder het hoofdstuk 3: 'soortbescherming':

- Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels op grond van de Vogelrichtlijn (art 3.1);
- Soorten beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn (art. 3.5);
- Nationaal beschermde 'andere soorten' (art. 3.10).

3.2.1 Soortbescherming

Het hoofdstuk 'Soortbescherming' uit de Wet natuurbescherming bestaat uit drie aparte beschermingsregimes, ook wel de passieve soortbescherming genoemd: 1) de Vogelrichtlijn; 2) de Habitatrichtlijn,

het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en; 3) nationaal beschermde soorten. Voor deze drie beschermingsregimes gelden verschillende verboden en wettelijke belangen voor het aanvragen van een ontheffing.

Vogelrichtlijn (art 3.1)

Voor van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn gelden de volgende verbodsbepalingen:

- 1) opzettelijk doden en vangen van vogels;
- 2) opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren;
- 3) eieren rapen en onder zich hebben;
- 4) opzettelijk verstoren van vogels;
- 5) het verbod onder 4) is niet van toepassing indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de populatie.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 3.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.3, lid 4:

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora en fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten;
6. het selectief vangen, onder zich hebben of verstandig gebruik van bepaalde vogels.

Habitatrichtlijn (art. 3.5)

Voor in het wild levende dieren van soorten, genoemd in de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of

het Verdrag van Bonn gelden de volgende verbodsbepalingen:

- 1) opzettelijk doden en vangen;
- 2) opzettelijk verstoren;
- 3) opzettelijk vernielen of rapen eieren;
- 4) opzettelijk beschadigen of vernielen voortplantings-plaatsen of rustplaatsen;
- 5) opzettelijk plukken of vernielen planten.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 1.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8, lid 5:

1. ter bescherming van flora en fauna, en instandhouding natuurlijke habitat;
2. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek of onderwijs, re-populatie of herintroductie van deze soorten of de daar toe benodigde kweek;
5. op selectieve wijze een aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben.

Nationale beschermde soorten (art 3.10)

Voor in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A gelden de volgende verbodsbepalingen:

- 1) opzettelijk te doden of te vangen;
- 2) opzettelijk te beschadigen of te vernielen

Voor vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B gelden de volgende verbodsbepalingen:

- 1) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 3.3) en één of meer van

de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.10, lid 2:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling;
- b. ter voorkoming van schade of overlast;
- c. ter beperking van de omvang van populaties;
- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud landbouw of bossen;
- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied; of
- h. in het algemeen belang.

Actieve soortbescherming

Naast de passieve soortbescherming zijn provincies wettelijk verplicht om soorten te beschermen middels de Natuurvisie (art. 1.7) en de actieve soortbescherming (art 1.12). In het kader van deze actieve bescherming kunnen de provincies de lijst met beschermde soorten uitbreiden en/of gebieden aanwijzen waarvoor een extra inspanning nodig is om de staat van instandhouding van populaties te behouden of herstellen.

3.2.2 Zorgplicht

Voor alle Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten (mét en zonder beschermstatus) is de zorgplicht van kracht (art. 1.11). De zorgplichtbepaling houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt aan Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurmonumenten en in het wild levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving dergelijke handelingen achterwege laat, mitigerende maatregelen neemt of compenserende maatregelen neemt.

3.2.3 Vogellijst

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd in het kader van de Vogelrichtlijn en het verdrag van Bern (art 3.1 en 3.5). Een aantal vogelsoorten hebben een dubbele beschermingsstatus omdat zij onder beide beschermingsregimes vallen. Voor deze soorten geldt het verbod 'opzettelijk verstoren' ongeacht of deze

verstoring van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de populatie.

Tijdens het broedseizoen zijn ook de nesten van vogels beschermd, waarbij er geen standaard periode is vastgesteld voor het broedseizoen. De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze nesten zijn jaar rond beschermd waardoor de verbodsbepalingen van artikel 3.1 en 3.5 (afhankelijk van de soort) van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn (zie ook Kader 3.1). De wetgever verstaat onder vaste verblijfplaatsen van vogels ook nesten en holtes waar de vogels ook buiten de broedtijd regelmatig verblijven.

3.3 Ontheffing, vergunning of vrijstelling

Het is mogelijk om voor de in de Wet natuurbescherming vermelde verboden een ontheffing of vergunning aan te vragen. Er kan alleen een ontheffing verleend worden als er aan drie criteria is voldaan:

- Er is geen alternatieve bevredigende oplossing mogelijk;

- Er moet sprake zijn van een wettelijk belang behorend bij het artikel dat overtreden wordt;
- Er mag geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de populatie plaatsvinden.

Vrijstelling

Het is niet altijd nodig om een ontheffing aan te vragen wanneer er gevolgen voor beschermde planten- en diersoorten optreden. Er zijn verschillende soorten vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden indien strikt en aantoonbaar gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. De Zorgplicht blijft ook bij het werken via een gedragscode onverminderd van kracht. Naast de gedragscode is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling te krijgen (art 3.11). Deze ministeriële regelingen zijn opgesteld door Gedeputeerde Staten als vrijstellingslijsten. Zie Bijlage A voor een overzicht voor de vrijgestelde soorten.

In onderhavige rapportage wordt niet ingegaan op de voorkomende soorten van de vrijstellingslijst.

Kader 3.1 | Jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 en 3.5 (afhankelijk van de soort) van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden:

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als vaste rust- en verblijfplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: buizerd en ransuil).
5. De volgende vogelsoorten behoren tot deze categorie: vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

4 Onderzoeksmethode

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen is een toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd. Hiermee is de ecologische waarde van het plangebied door middel van een soortspecifieke inventarisatie van vleermuizen onderzocht. Op deze manier wordt het voorkomen van beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming bepaald. De gebruikte onderzoeksmethoden worden hieronder beschreven.

4.1 Veldonderzoek

Tijdens het veldonderzoek is het voorkomen van de soortgroep vleermuizen onderzocht. De onderzoeksdata zijn weergegeven in Tabel 4.1. In de tabel zijn ook de onderzoekers genoemd.

Tabel 4.1 | Onderzoeksdata en weersomstandigheden.

Bezoekdata	Soort(groep)	Temp (°C)	Windkracht (Bft)	Neerslag (mm)	Waarnemer(s)*
18-09-2017	Vleermuizen	12	1	0,1	RN
06-10-2017	Vleermuizen	11	2	geen	PD
28-05-2018	Vleermuizen	20	1	geen	JDH, DM
27-06-2018	Vleermuizen	18	2	geen	RN, JDH

* RN = Richard Notenboom, PD = Pieter van Dam, JDH = Joost den Houdijker, DM = Diede Melsen

Indien gedurende een onderzoek naar een specifieke soortgroep andere beschermde soorten zijn waargenomen, zijn deze soorten ook meegenomen in de resultaten. Alle waarnemingen worden digitaal vastgelegd met behulp van een tablet en de software WrnPro.

De inventarisaties zijn uitgevoerd conform het door het Netwerk Groene Bureaus (NGB) ontwikkelde vleermuisprotocol en de relevante kennisdocumenten van BIJ12. Onderstaand volgt een uitleg betreffende de gebruikte methodiek betreffende het vleermuisonderzoek.

4.1.1 Vleermuizen

Ecologie

Gedurende het jaar maken vleermuizen gebruik van verschillende typen verblijfplaatsen en hebben een vaste cyclus die gedurende het jaar wordt gevolgd. Afhankelijk van het weer houden vleermuizen van half oktober tot maart hun winterslaap in een winterverblijfplaats. Na de winterslaap verblijven vleermuizen vaak tijdelijk in kleine groepen in tussenverblijven. Vanaf mei verzamelen de vrouwtjes zich in kraamkolonies en worden de jongen geboren en gezoogd. De mannen leven dan gezamenlijk of solitair in zomerverblijfplaatsen. Kraamverblijfplaatsen zijn overwegend plaatsen die gelegen zijn op het zuiden of zuidwesten, in ieder geval plaatsen die snel opwarmen. De keuze van de kraamverblijfplaatsen is soortspecifiek. Sommige soorten, bijvoorbeeld de rosse vleermuis, vormen kraamkolonies vaak in boomholtes, andere soorten, zoals laatvlieger en gewone dwergvleermuis, zitten bijna altijd in gebouwen. In de kraamperiode, maar ook jaarlijks, wordt regelmatig van kraamverblijfplaats gewisseld. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het aantal parasieten in de kraamverblijfplaats. Kraamkolonies worden gevonden in spouwmuren, onder dakpannen, onder het dakbeschot, achter boeiplanken en houten betimmeringen enzovoort. Voorwaarde is, zoals eerder gesteld, dat de plaats gemakkelijk opwarmt. Het microklimaat is voor veel vleermuizen van groot belang. In augustus, wanneer de jongen min of meer zelfstandig zijn, breekt de paartijd aan. De grote kolonies vallen dan uiteen. Mannetjes van een aantal soorten bezetten tijdens de paartijd een verblijfplaats binnen een territorium, van waaruit ze vrouwtjes aantrekken om mee te paren. Hierbij maken ze gebruik van een paarroep. Afhankelijk van het weer zet dit door tot september of oktober, waarna vleermuizen weer naar hun winterverblijf vertrekken.

Onderzoeksmethode

Onderzoek naar (verblijfplaatsen van) vleermuizen is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het vigerende Vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus, 2017). Het Vleermuisprotocol is ontwikkeld door het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en de Zoogdiervereiniging in samenwerking met het toenmalige Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Het protocol wordt jaarlijks in het Vleermuisvakberaad geëvalueerd door deskundigen van het Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereiniging en de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO). Bureau Viridis is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en hanteert de richtlijnen zoals beschreven in het protocol voor het uitvoeren van het onderzoek naar (verblijfplaatsen van) vleermuizen.

Het onderzoek naar vleermuizen heeft plaatsgevonden met behulp van een batdetector met geluidsopnameapparatuur (Pettersson D240 & M500-384). Indien een soort niet in het veld op naam gebracht kon worden, zijn digitale opnames gemaakt. Deze opnames zijn vervolgens met speciale computerprogrammatuur (BatSound v.4.1) gedetermineerd op soort.

Op basis van het vleermuisprotocol moet een gebied voldoende dekkend onderzocht worden. Als vuistregel voor voldoende dekkend onderzoek geldt het volgende: wanneer in de kritische periode van in- of uitvliegen meer dan een kwart van het onderzoeksgebied niet valt te overzien of te beluisteren dient er een extra waarnemer te worden ingeschakeld. Voor elke extra waarnemer geldt dezelfde vuistregel, totdat het hele onderzoeksgebied goed in beeld is. In de praktijk betekent dit dat het gehele onderzoeksgebied in een kwartier tijd onderzocht moet kunnen worden, waardoor het mogelijk is om in de kritische periode van in- en uitvliegen (± 30 minuten) elke locatie binnen het onderzoeksgebied twee maal aan te doen (Limpens & Regelink, 2017).

Om het onderzoek conform het vleermuisprotocol uit te kunnen voeren is het plangebied daarom in de kraamperiode, het voorjaar van 2018, met twee personen onderzocht. In de paarperiode, najaar van 2017, volstond één onderzoeken per avond voor het gehele plangebied.

Om gedurende het onderzoek de trefkans van verblijfplaatsen van vleermuizen te vergroten is er vanuit het vleermuisprotocol een optimale periode voorgeschreven die tussen twee veldbezoeken ligt. Vleermuizen wisselen vaak van verblijfplaatsen, wanneer er tussen twee veldbezoeken een langere periode zit is de kans dat je een verblijfplaats mist kleiner. Bij het onderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen is de optimale tussenliggende periode tenminste 30 dagen, bij het onderzoek naar paarverblijfplaatsen is de optimale periode tenminste 20 dagen. Aan deze tussenliggende perioden is in voorliggend onderzoek voldaan.

Kraam- en zomerverblijfplaatsen

Het vleermuisonderzoek naar kraam- en zomerverblijfplaatsen in het plangebied heeft plaatsgevonden middels twee veldbezoeken (één avondbezoek en één ochtendbezoek) op 28 mei en 27 juni. Het ochtendbezoek startte circa 2 uur voor zonsopkomst en liep door tot circa 30 minuten na zonsopkomst. Het avondbezoek startte circa 30 minuten voor zonsondergang en liep door tot circa twee uur na zonsondergang. Het onderzoek naar verblijfplaatsen heeft plaatsgevonden onder geschikte weersomstandigheden.

Paar- en winterverblijfplaatsen

Het vleermuisonderzoek naar paar- en winterverblijfplaatsen in het plangebied heeft plaatsgevonden middels twee bezoeken op 10 september 2017 en 6 oktober 2017. Vleermuizen zijn vroeg op de avond goed waar te nemen, waarbij de vleermuizen vanaf circa een uur na zonsondergang duidelijk hun paarroep laten horen. De onderzoeken startte één à twee uur na zonsondergang tot circa één uur 's nachts. Tijdens de paarperiode zwermen vleermuizen ook rond middernacht bij plekken waar ze (massaal) kunnen overwinteren. De dieren vliegen gedurende enige tijd (half uur) rondom de openingen waarbij deze steeds even een opening aantikken en dan weer verder vliegen. Hierbij kunnen meerdere dieren door elkaar vliegen. De weersomstandigheden waren geschikt voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek.

Tijdens de paarperiode zwermen vleermuizen ook rond middernacht bij plekken waar ze massaal kun-

nen overwinteren. De dieren vliegen gedurende enige tijd (half uur) rondom de openingen waarbij deze steeds even een opening aantikken en dan weer verder vliegen. Hierbij kunnen meerdere dieren door elkaar vliegen. Gebouwen die dienst doen als massawinterverblijfplaats zijn veelal grote en hogere gebouwen (ten opzichte van omgeving). Deze gebouwen kenmerken zich door een grote omvang (minimaal 20 meter hoog), massiviteit (20.000 tot 40.000 m³), een robuuste bouwstijl waarbij baksteen is gebruikt en de aanwezigheid van diepe, spleetvormige ruimten (bijv. spouwen, dilatatievoegen, holle vloerelementen etc.) (Korsten & Brekelmans, 2013). Aangezien er in het plangebied geen gebouwen of objecten aanwezig zijn die potentieel geschikt zijn als massawinterverblijfplaats is er geen onderzoek uitgevoerd naar het middernachtzwermen van vleermuizen.

Foerageergebieden en vliegroutes

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn belangrijke foerageerplaatsen in beeld gebracht. In de analyse is onderzocht of het hierbij gaat om essentiële foerageergebieden. Vleermuizen verplaatsen zich in het

landschap via oriëntatiepunten. In bepaalde gevallen wordt een bepaalde route steeds weer opnieuw gebruikt en spreekt men van een vliegroute. Ook vliegroutes zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. In het gebied zijn mogelijk vliegroutes aanwezig die door de werkzaamheden aangetast kunnen worden.

4.2 Analyse

De uit het veldonderzoek verkregen verspreidingsgegevens van vleermuizen zijn geanalyseerd om na te gaan of er bij de uitvoering van de werkzaamheden mogelijk verbodsbepalingen (art. 3.1, 3.5 of 3.10) van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Wanneer blijkt dat er mogelijk vleermuizen voorkomen die negatieve effecten kunnen ondervinden van de plannen is dit beschreven. Wanneer mogelijk worden alternatieven aangeboden om negatieve effecten te voorkomen of te verzachten.

5 Resultaten en effectbeoordeling

Hierna worden de resultaten van het literatuuronderzoek en veldonderzoek naar vleermuizen besproken. Daarbij is een effectenbeoordeling opgenomen, waarin helder beschreven wordt of er negatieve effecten op beschermde soorten te verwachten zijn en, indien van toepassing, of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn om deze effecten te voorkomen.

5.1 Vleermuizen

Op basis van het literatuuronderzoek is het bekend dat in de directe omgeving van het plangebied vleermuizen verwacht kunnen worden. Bij het gebruik van het landschap door vleermuizen wordt onderscheid gemaakt in verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied.

Verblijfplaatsen

In het plangebied is tijdens het veldbezoek op 28 mei 2018 één zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis waargenomen (Figuur 5.1). Hierin verbleef één exemplaar. Tijdens de overige bezoeken aan het plangebied zijn geen verblijfplaatsen, maar wel passerende of foeragerende exemplaren van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Het ging echter om zeer lage dichtheden aan vleermuizen. Andere soorten als de gewone dwergvleermuis zijn niet waargenomen.

Vliegroutes

Vliegroutes zijn in het plangebied niet aanwezig. Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige elementen in het landschap die ze volgen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied. Dergelijke lijnvormige structuren zijn in het plangebied niet aanwezig.

Foerageergebied

Foeragerende vleermuizen zijn in beperkte aantallen in het plangebied waargenomen. Gezien het beperkt aantal exemplaren en de beschikbaarheid van zeer geschikt foerageergebied in de omgeving van het plangebied, kan worden gesteld dat het plangebied geen essentieel onderdeel vormt van het foerageergebied.

Effectbeoordeling

Door de sloop van de huidige bebouwing in het plangebied gaat de huidige zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren. Om deze effecten zoveel als mogelijk te beperken, dienen mitigerende maatregelen te worden genomen. Deze worden besproken in paragraaf 6.2.

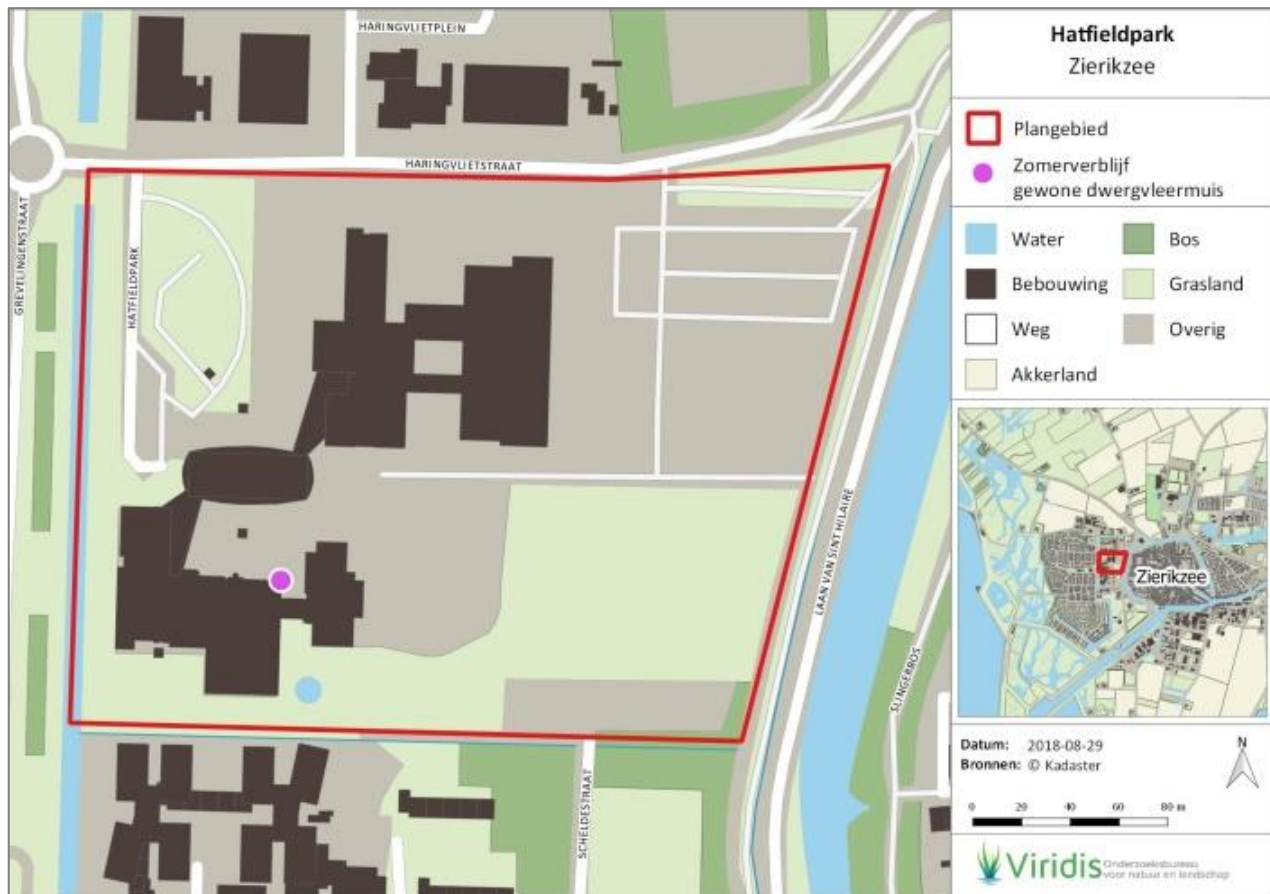
Effecten op vliegroutes en foerageergebied zijn uitgesloten. Momenteel zijn geen essentiële vliegroutes of foerageergebied in het plangebied aanwezig en bovendien komen in de nieuwe inrichting voldoende mogelijkheden voor vleermuizen beschikbaar om zich te verplaatsen of te foerageren. Negatieve effecten op vliegroutes en foerageergebied zijn uitgesloten.

5.2 Overige soortgroepen

Tijdens de veldbezoeken zijn geen overige beschermde soorten aangetroffen. Ook tijdens de in 2017 uitgevoerde quickscan zijn geen beschermde soorten of potenties voor beschermde soorten anders dan vleermuizen in het plangebied aangetroffen.

Figuur 5.1 Vindplaats van de zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.

6 Conclusie en advies

6.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Om na te gaan of door de ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming al dan niet overtreden worden, worden de onderzoeksvragen onderstaand beantwoord.

- Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?*

Ja, in het plangebied is een zomerverblijfplaats van de gewone dwergveermuis aangetroffen.

- Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?*

Ja, door de ingreep (sloop van de huidige bebouwing) in het plangebied, gaat de huidige zomerverblijfplaats van de gewone dwergveermuis verloren. De geplande nieuwbouw die voorafgaand aan de sloop van de huidige bebouwing zal plaatsvinden, heeft geen effect op deze verblijfplaats.

- Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?*

Ja, het is mogelijk negatieve effecten op de aanwezige zomerverblijfplaats te mitigeren. De mitigerende maatregelen worden beschreven in paragraaf 6.2.

- Is het noodzakelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen?*

Ja, het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk.

De doelstelling van de Wet natuurbescherming is de bescherming van de biodiversiteit zonder stijging van lasten voor bedrijven en burgers. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij', dat wil zeggen dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten

in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met behulp van een ontheffing waarvoor de bevoegdheid voor het verlenen van een dergelijke ontheffing bij de provincies ligt. Onderstaand zijn de voor het onderhavige project relevante (verbods-)artikelen genoemd. Daarbij is beschreven met welke mitigerende maatregelen er invulling wordt gegeven aan het voorkomen en uitsluiten van negatieve effecten.

6.2 Mitigerende maatregelen

6.2.1 Algemene maatregelen

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de algemene zorgverplichting opgenomen. In dit artikel is beschreven dat iedereen verplicht is om voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De algemene zorgverplichting geldt te allen tijde tijdens het uitvoeren van werkzaamheden, ongeacht of deze te typeren zijn als zijnde ruimtelijke ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud en ongeacht of er beschermde soorten aanwezig zijn. Dit laatste wil dus zeggen dat ook als er geen beschermde soorten voorkomen, de algemene zorgverplichting ten aanzien van alle soorten in acht genomen dient te worden. Bij de werkzaamheden dienen daarom algemene mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Deze algemene mitigerende maatregelen zijn onderstaand beschreven.

- De werkzaamheden dienen door een ter zake deskundige ecoloog begeleid te worden. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de mitigerende maatregelen op een juiste manier uitgevoerd worden en zo wordt er tevens invulling gegeven aan de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). In Bijlage B is beschreven wat door het Ministerie van Landbouw, Natuur

en Voedselkwaliteit verstaan wordt onder een ter zake kundige;

- Er moet per uitvoeringsproject een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin alle te nemen mitigerende maatregelen, worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op de werklocatie aanwezig zijn en bij alle betrokken partijen bekend zijn;

Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd. Mochten er zich gedurende de werkzaamheden ten aanzien van beschermde soorten onvoorziene omstandigheden voordoen, wordt direct contact opgenomen met de ter zake deskundige ecooloog.

6.2.2 Voorkomen van verstoren en doden

In lid 1 van de artikelen 3.1 en 3.5 van de Wet natuurbescherming staat beschreven dat het verboden is om beschermde dieren opzettelijk te doden. Het uitvoeren van werkzaamheden en ruimtelijke ingrepen waarbij aanwezige dieren verwond of zelfs gedood kunnen worden, houdt een overtreding van deze artikelen in. Het is daarom noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen om dit zo veel als mogelijk te voorkomen en uit te sluiten.

- De sloop van de huidige bebouwing mag pas plaatsvinden wanneer de nieuwbouw is gerealiseerd, waarbij in de nieuwe bebouwing voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen worden geïntegreerd (paragraaf 6.2.3).
- Het pand wordt bij voorkeur in de nazomer of herfst (half augustus tot eind oktober) gesloopt. Het is niet met zekerheid uitgesloten dat vleermuizen in de winterperiode in de bebouwing verblijven. De genoemde periode is de minst kwetsbare periode voor vleermuizen, omdat de kraamperiode is afgelopen en vleermuizen nog niet in winterslaap zijn gegaan.
- De sloop dient te worden uitgevoerd door het gebouw te strippen. Hierdoor wordt de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis ongeschikt gemaakt, waardoor deze de verblijfplaats zal verlaten.
- Om te waarborgen dat er geen negatieve effecten optreden voor foeragerende dieren, is aan te bevelen om de verlichting in het plangebied tijdens de nachtelijke uren te beper-

ken. Vleermuizen zijn namelijk gevoelig voor lichtverstoring. Bij voorkeur dienen er, in de periode 1 maart tot 1 oktober, om deze reden geen werkzaamheden in de nachtelijke uren te worden uitgevoerd en wordt bij voorkeur nachtelijke verlichting uitgeschakeld. In de periode 1 oktober – 1 maart bestaat er geen bezwaar tegen het gebruik van verlichting omdat vleermuizen dan in winterslaap zijn.

- Verder is het aan te bevelen om gebruik te maken van objectgerichte verlichting (scherpe afsnede van lichtinval) en amberkleurige UV-vrije ledverlichting. Lichthinder voor vleermuizen kan op deze manier aanzienlijk worden verminderd (Spoelstra et al, 2017).

6.2.3 Alternatieve verblijfplaatsen

Het uitvoeren van werkzaamheden waarbij vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen beschadigd of vernield worden, houdt een overtreding van Artikel 3.1, lid 2 en artikel 3.5, lid 4 van de Wet natuurbescherming in. De aanwezige vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen, gaan door de voorgenomen werkzaamheden verloren. De functionaliteit zal, indien geen maatregelen genomen worden, verloren gaan. Het is daarom noodzakelijk om dit verlies van verblijfplaatsen te mitigeren. De maatregelen zorgen met name voor het mitigeren van effecten op lange termijn, d.w.z. dat de maatregelen voornamelijk gericht zijn op het voorkomen van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen sloop van de aanwezige bebouwing, waarbij verblijfplaatsen verstoord worden.

In het nieuwe gebouw dienen permanente voorzieningen te worden aangebracht. Het aanbieden van de permanente alternatieve voorzieningen wordt volgens een vast stramien, conform de bestaande soortenstandaards, uitgevoerd, welk onderstaand toegelicht is.

- De huidige zomerverblijfplaats dient in viervoud te worden gemitigeerd. In de nieuwbouw dienen derhalve op vier plaatsen mogelijkheden voor verblijf van de gewone dwergvleermuis te worden gerealiseerd. Aanbevolen wordt om het aantal potentiële verblijfplaatsen echter te vergroten, om de vleermuizen zoveel mogelijk kansen te bie-

den van het plangebied gebruik te blijven maken.

- Als alternatieve verblijfplaats kan worden gedacht aan het inbouwen van vleermuiskasten of het creëren van toegangsmogelijkheden tot een eventueel te realiseren spouwmuur.
- De alternatieve verblijfplaatsen dienen in verschillende oriëntatierichtingen te worden gerealiseerd, om klimatologische verschillen in de aangeboden alternatieve verblijfplaatsen te bewerkstelligen.

6.3 Conclusie

Omdat negatieve effecten, ondanks het nemen van mitigerende maatregelen niet in alle gevallen geheel

te voorkomen zijn door de aard van de werkzaamheden, is het aanvragen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk, in combinatie met uitvoering van mitigerende maatregelen in de vorm van het aanbieden van tenminste vier alternatieve verblijfplaatsen in de nieuwbouw. De huidige bebouwing mag pas worden gesloopt wanneer de alternatieven in de nieuwbouw voor vleermuizen beschikbaar zijn gekomen.

De nieuwbouw zal geen negatieve effecten hebben op de aanwezige zomerverblijfplaats. De nieuwbouw mag derhalve worden uitgevoerd voordat ontheffing voor de sloop van de huidige bebouwing is verleend.

7 Ontheffingsaanvraag

7.1 Ontheffingsaanvraag

Om een ontheffing van de Wet natuurbescherming te kunnen verkrijgen moet het project aan een aantal criteria voldoen. Zo mag de activiteit geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van de populatie van de aanwezige soorten, er is geen alternatieve bevredigende oplossing mogelijk en het project moet voldoen aan ten minste één van de in relevante wettelijke belangen uit artikel 3.3, 3.8 of 3.10 van de wet natuurbescherming wanneer negatieve effecten op beschermde soorten worden verwacht.

In onderhavig geval is een onderbouwing van belang 3, uit Artikel 3.8, lid 5 voldoende om aan de ontheffingsverlening ten grondslag te liggen. Door realisatie van de werkzaamheden zullen geen permanente negatieve effecten optreden ten aanzien van de aanwezige populaties. Dit geldt alleen als de permanente voorzieningen worden gerealiseerd voordat de huidige bebouwing wordt gesloopt. Indien aan deze voorwaarde wordt voldaan is de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis geenszins in het geding.

7.2 Alternatievenafweging

Er is geen andere bevredigende oplossing om het project te realiseren dan op de voorgestelde manier. Hierna volgt de alternatievenonderbouwing.

7.2.1 Alternatieve locatie

Omdat de bebouwing binnen het plangebied niet kan worden benut voor renovatie en verbouw voor de beoogde nieuwe functies, is sloop en nieuwbouw binnen de begrenzing van het bestaande perceel de voorkeursoptie. Door binnen het perceel de maatregelen uit te voeren is ruimtebeslag op een andere locatie uitgesloten. Binnen het plangebied is geen sprake van verhoogde ecologische waarden, waardoor negatieve effecten op flora en fauna binnen de nieuwbouwlocatie zijn uitgesloten. De sloop leidt tot

vernietiging van een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, maar deze is eenvoudig in de nieuwbouw te mitigeren, waardoor blijvende negatieve effecten op deze soort eveneens zijn uitgesloten.

7.2.2 Alternatieve planning

Negatieve effecten op de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis worden zoveel als mogelijk beperkt door in de minst gevoelige periode voor deze soort (half augustus tot eind oktober) de sloop van de huidige bebouwing uit te voeren. De alternatieve verblijfplaatsen zijn op het moment van de sloop van de huidige bebouwing al gerealiseerd, zodat de in de zomerverblijfplaats aanwezige gewone dwergvleermuis in de directe omgeving eenvoudig alternatieve verblijfplaatsen kan vinden.

7.2.3 Alternatieve wijze van uitvoering

Door de sloop uit te voeren door het gebouw eerst te strippen, wordt de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis ongeschikt gemaakt. Hierdoor zal de gewone dwergvleermuis op eigen kracht de verblijfplaats verlaten en in de omgeving een alternatieve verblijfplaats betrekken. Doordat op het moment van sloop in de directe omgeving reeds alternatieve verblijfplaatsen voorhanden zijn, zijn negatieve effecten uitgesloten.

7.3 Wettelijk belang

Om een ontheffing van de Wet natuurbescherming te kunnen ontvangen moet het project aan een aantal criteria voldoen. Zo mag de activiteit geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van een soort en er moet sprake zijn van een in of bij de wet genoemd belang. Het project wordt uitgevoerd op grond van belang 3, artikel 3.8, lid 5 van de Wet natuurbescherming:

“in het belang van de volksgezondheid, de openba-

re veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten”

In de huidige situatie vervult de bebouwing een beperkt aantal functies, waaronder onderwijs, huisvesting van enkele sportverenigingen en andere maatschappelijke functies. De huidige bebouwing voldoet echter niet meer voor de vervulling van al deze functies. Uitvoering van renovatie en verbouwingen om de gewenste functies binnen de huidige bebouwing gerealiseerd te krijgen is niet haalbaar. Nieuwbouw is derhalve de enige reële oplossing. Door de nieuwbouw binnen de begrenzing van het huidige perceel te realiseren is van ruimtebeslag op een eventuele

nieuwe locatie geen sprake. Binnen de nieuwbouw zullen de huidige functies worden teruggebracht waarbij verschillende scholen en diverse maatschappelijke voorzieningen hun plek zullen vinden.

De nieuwbouw zal energiezuiniger zijn dan de huidige bebouwing. Energiebesparing heeft een gunstig effect op het (leef)milieu; het leidt tot een vermindering van het benodigde gebruik van fossiele brandstoffen en tot een afname voor mens en milieuschadelijke emissies. Deze lagere emissies leiden tot een verbeterde luchtkwaliteit en dit heeft een positief effect op de volksgezondheid.

8 Bronnen

8.1 Literatuur

BIJ12, 12 juli 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis 1.0. Publicatienummer BIJ12-2017-004

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & Eis Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Vertaling en bewerking PHC Lina. De Fontein/Tirion Uitgevers BV, Utrecht.

Netwerk Groene Bureaus, 2017. Vleermuisprotocol 2017

Netwerk Groene Bureaus, 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017)

Van der Ploeg, E. 2017. Quickscan en Voortoets Hatfieldpark - Pontes Pieter Zeeman / Campus Cultura. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2017-103.

8.2 Websites

Verspreidingsatlas planten

Via www.verspreidingsatlas.nl/planten

Nationale Databank Flora en Fauna

Via www.ndff-ecogrid.nl/

Bijlage A. Overzicht algemene vrijstellingen

Tabel 1 | Overzicht vrijgestelde soorten Provincie Zeeland

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Zoogdieren	Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Zoogdieren	Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Zoogdieren	Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Zoogdieren	Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Zoogdieren	Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Zoogdieren	Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Zoogdieren	Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex areneus</i>
Zoogdieren	Haas	<i>Lepus europeus</i>
Zoogdieren	Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Zoogdieren	Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Zoogdieren	Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Zoogdieren	Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Zoogdieren	Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Zoogdieren	Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Zoogdieren	Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Zoogdieren	Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Zoogdieren	Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Zoogdieren	Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Zoogdieren	Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
Amfibieën	Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Amfibieën	Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Amfibieën	Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Amfibieën	Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus (Rana ridibunda)</i>
Amfibieën	Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus (Rana esculenta)</i>

Bijlage B. Ter zake kundige

TER ZAKE KUNDIGE

Alle mitigerende maatregelen moeten worden begeleid en/of uitgevoerd door een ter zake kundige op het gebied van vleermuizen, jaarrond beschermde nestplaatsen en broedvogels. Voorafgaande aan de uitvoering van de gewenste werkzaamheden, dient te alle tijden de aannemer/uitvoerder de werkzaamheden af te stemmen met een ter zake kundige.

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige: op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of; op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of; als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of; zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties. Alle medewerkers van Bureau Viridis voldoen aan de eisen van het ministerie en zijn ter zake deskundig.

